

ВПЛИВ ДЕРЕВНИХ ПОРІД НА ПОКРАЩЕННЯ ГРУНТОВИХ ПРОЦЕСІВ ТА РЕЖИМІВ В УМОВАХ СТРИЖІВСЬКОГО БУРОВУГІЛЬНОГО МАСИВУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Л.К. Тичина

Житомирський національний агроекологічний університет

Розвиток і продуктивність природних та штучних соснових насаджень тісно пов'язаний з особливостями ґрунтових процесів, режимів та їх родючості.

В Україні внаслідок ітенсифікації лісового господарства, вирубки природних лісостанів, ведення земель що вийшли з сільськогосподарського використання та девастровані землі стають об'єктом лісогосподарської діяльності людини і потребують штучного лісовідновлення.

Ґрунтовий профіль, а в особливості поверхневий шар ґрунту, при створенні лісових культур зазнає істотних змін в залежності від обробітку ґрунту, деревних порід що вирощуємо, схеми змішування, кроку посадки, удобрення, агротехнічного догляду та інших заходів. Тому вивчення зміни едафічних умов під впливом деревних порід має велике значення для оптимізації процесу лісовідновлення та лісовирощування.

Метою наших досліджень було вивчення впливу деревних порід з різним складом на ґрунтові процеси та режими, а також продуктивність сосни звичайної в умовах Стрижівського рекультивованого масиву, створеного в процесі розробки родовища бурого вугілля, який складається з суглинистих порід, що поширені на ділянці після їх відпрацювання.

Після розробки та проведення робіт по рекультивації Стрижівського буровугільного розрізу в 1968 році були створені культури сосни звичайної з різною схемою змішування. Нами було закладено пробні площі з метою вивчити вплив насаджень на ґрунтові процеси та режими, хемоземів Стрижівського буровугільного розрізу.

За придатністю до біологічної рекультивації масив відноситься до малопродатного за фізичними та хімічними властивостями. Після проведення спеціальних агротехнічних заходів, які передбачені біологічною

рекультивацією, дані ґрунто суміші використані для створення лісових культур без покриття гумусовим (родючим) шаром.

Результати досліджень свідчать, що за даними проекту по створенню лісового масиву хемоземів мали таку агрохімічну характеристику: гранулометричний склад неоднорідний середньосуглинковий з супісками; гумус – 0,23; сума ввібраних основ – 1,1; рН – 4,7; рухомого фосфору Р – 9,1; обмінного калію К– 8,3. За даними показниками можна зробити висновки, що дана порода характеризується малим вмістом гумусу і високою кислотністю ґрунтового розчину і середнім вмістом Р, К.

У 2017 році нами закладені пробні площі №1 та №2, де протягом 49 років вирощують культури сосни звичайної зі складом 10Сз і 7Сз3Влч +Ак.жов.

На зазначених пробних площах закладені ґрунтові розрізи та відібрані зразки з якими провели лабораторні дослідження. На основі проведених досліджень ми спостерігаємо покращення агрохімічних показників хемоземів. Ці зміни відбулися в результаті вирощування деревостанів, так як вони сприяли формуванню гумусово акумулятивного горизонту, збільшення рухомого фосфору (Р_{О5}) і обмінного калію (К₂О) за рахунок мінералізації опаду та проходження кругообігу речовин у природі.

На першій пробній площі зі складом 10Сз зросла кислотність ґрунтового розчину рН_{сол.} з 4,7 до 4,5, а на другій пробній площі кислотність зменшилась рН_{сол.} і складає 5,1. Це відбулося за рахунок впливу опаду, оскільки хвоя сприяє опідзолюванню та підкислює ґрунтовий розчин, а опад вільхи чорної і акації жовтої сприяє зменшенню рН. На двох пробних площах підвищився вміст гумусу, рухомого фосфору та обмінного калію: на ділянці з складом 10Сз – гумус збільшився на 0,79 %, складом 7Сз3Влч+А.ж. – на 1,27 %. Показник рухомого фосфору і обмінного калію також підвищилися: на ПП №1 Р_{О5} – 9,8 мг-екв., на ПП №2 Р_{О5} – 10,2 мг-екв., відповідно ПП №1 К₂О – 8,5 мг-екв. та ПП №2 – 9,3 мг-екв.